

Pilotenhulp

Tussen mei 1940 en september 1944 vonden er op Nederlandse bodem geen gevechtshandelingen plaats – maar daarboven des te meer. Al in de zomer van 1940 waren de Britten begonnen met het bombarderen van Duitse fabrieken en steden. Om hun doelen te bereiken, moesten ze meestal over Nederland vliegen.

De Duitsers probeerden zo veel mogelijk toestellen uit de lucht te halen voordat ze Duitsland hadden bereikt. Overal langs de belangrijkste aanvliegroutes hadden ze hun luchtafweergeschut (FLAK) geplaatst en hun jachtvliegers stonden constant paraat om op te stijgen.

In Nederland zijn rond de 4400 geallieerde toestellen neergestort, met daarin ongeveer 17.500 bemanningsleden. Slechts enkele duizenden overleefden de crash, dankzij hun parachute of een noodlanding. Vaak waren ze gewond of in een shocktoestand. Zij werden meestal snel door politie of militairen opgepakt en naar een krijgsgevangenkamp gestuurd.

Ook gezonde 'piloten' lieten zich soms gewillig oppakken, maar de meesten probeerden te ontsnappen, liefst helemaal terug naar Engeland. Daar waren ze op getraind. Het opleiden van goede vliegers duurde lang en was duur. Hoe meer er levend terugkeerden, hoe beter. In hun uniform hadden ze een survivalpakket met eten, landkaarten, een kompas en dergelijke. Nadat ze geland waren, moesten ze eerst hun parachute verbergen en daarna zo snel mogelijk bij het neergestorte vliegtuig vandaan zien te komen. Vervolgens moesten ze proberen contact op te nemen met het verzet, dat hen aan burgerkleding en een persoonsbewijs moest helpen.

In het begin was de pilotenhulp nogal amateuristisch. Weinig Nederlanders spraken Engels en niemand wist hoe je zo'n piloot het beste kon helpen. Maar toen rond 1943 het verzet groeide en de onderduikhulp goed op gang kwam, konden steeds meer piloten op weg geholpen worden. Er kwamen zelfs verschillende 'pilotenlijnen', speciale routes van het ene naar het andere adres richting België en van daaruit verder naar het zuiden. De piloten volgden vaak hetzelfde traject als Engelandvaarders en gevluchte joden.

Pilotenhulp was een erg gevaarlijke zaak. Wie door de Duitsers betrapt werd, hoefde niet te rekenen op medelijden. Pilotenhelpers werden naar een concentratiekamp gestuurd of geëxecuteerd. Dat lot trof vele honderden Nederlanders, vaak na verraad van landgenoten. Soms lag het ook aan henzelf, doordat ze onvoorzichtig waren of opschepten tegen een buurman. Veel slachtoffers vielen daarnaast doordat Nederlandse V-mannen (spionnen voor de Duitse politie) in verzetsgroepen infiltrerden.

De geallieerde piloten die werden opgepakt, kwamen er meestal beter van af. Zij werden na hun arrestatie streng ondervraagd om meer over de pilotenhelpers te weten te komen.

Daarna gingen ze naar een van de krijgsgevangenkampen. Dat overkwam in Nederland 300 vliegers die eerst geprobeerd hadden te ontsnappen, en nog eens enkele honderden die vanuit Nederland naar België waren gegaan. Niet allemaal brachten ze het er goed van af. Dertien piloten werden gefusilleerd, omdat ze zich bij het Nederlandse verzet hadden aangesloten.

Zo'n 800 piloten wisten dankzij de hulp van Nederlandse helpers hun basis weer te bereiken. Een paar honderd anderen konden onderduiken totdat ze in 1944 of 1945 bevrijd werden.